הגדה
של
פסח

ג ב ת , תשל"א

החודש הזה לכם ראש חדשים,
ראשון הוא לכם חדשי השנה –
חודש האביב.

ובחודש האביב בארבע עשר בו –
פ ס ח הוא

זמן חרותנו. והיה היום הזה לכם
לזכרון וחגותם אותו לדורותיכם
חוקת עולם תחגהו,
כי בעצם היום הזה
יצאו צבאותיכם ממצרים.
היום הייתם לעם!

– כי הנה הסתיו עבר –

כי הנה הסתיו עבר,הגשם חלף,הלך לו.
הניצנים נראו בארץ,עת הזמיר הגיע
וקול התור נשמע בארצנו. התאנה
חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח.

נצאה השדה,נלינה בכפרים
נשכימה לכרמים,
נראה אם פרחה הגפן,
פיתר הסמדר,הנצו הרימונים.
הדודאים נתנו ריח,
ועל פתחינו כל מגדים.

עוד נשובה אל ניגון עתיק
והזמר ייף ויערב
עוד גביע משומר נשיק נשיק
עלידי עינים ולבב.
טובו,טובו אהלינו
כי,בי מחול הפציע,
טובו,טובו אהלינו
עוד נשובה אל ניגון עתיק.

לכה דידי,נצא השדה!

היתה רוח אחר,גבהו השמים,
ויגלו מרחקים בהירים,רחבי ידים –
על ההר עומדת דגלי האביב – – –

א ב י ב –

מה יפית האביב!
בשדה,באחו
הציצים יפרחו –
צהלת חיים סביב.
מה יפית האביב!
מה נעמת האביב.

פנה הגשם
ענן רקיע חלף הלך לו
פני אדמה באוד חמה
שבלים נשאו ראשיהם בקמה.
פני הרים זה אל זה ברמה ישורדו
שלום שלום,הידד הידד
אביב היום!

– ש נ ת ת ב ו א ה ח ד ש ה –

גשם חלף ומתיו עבר,
והכל בעינינו נוצר –
לך לשלום גשם!

דודאים נתנו ריח
בגינת דודים –
בוא בשלום טל!

כוח ברקים וצנורי שחק
עשו שליחותם –
לך לשלום גשם!

לאוגר בקציר,
גדולי חציר –
בוא בשלום טל!

מריח מימיך
נשאת שפלים,ומלאו אסמיך –
לך לשלום גשם!

נעים שמחות ופרי עץ הדר
עת יעדר!
בוא בשלום טל!

הגיע ליל פסח
הלילה הזה כל העולם כולו
אומר בו הלל.
הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים.

ו ש מ ח ת ב ח ג י ך ,
והיית אך שמח ...

מלאו אסמינו בר,
ויקבינו יין,
בתינו הומים,
הומים מתינוקות
ובהמתנו פורה.
מה עוד תבקשי
מאתנו מכורה,
ואין,ואין עדיין?

טל – צוה שנה טובה ומעוטרת,
פרי הארץ לגאון ולתפארת –
בטל.
טל – נופף עלי ארץ ברוכה,
ממגד שמים שבענו ברכה –
בטל.
טל – יעסיס צוף הרים,
זמרה ננעים וקול נרים –
בטל.
טל – ושובע מלא אסמינו,
גן רוה שימנו –
בטל.
טל – לברכה,לחיים ולשובע!

(מוזגים כוס ראשונה)

ל ח י י ם !

הנני מוכן ומזומן
לקיים המצוה לספר ביציאת מצרים
יחד עם כל בית ישראל.

ליל שמורים הוא לה'
לכל בני ישראל לדורותם.

מ ה נ ש ת נ ה ?

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות!

א. שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה,
הלילה הזה כולו מצה.

ב. שבכל הלילות מסובים ילדים לחוד והורים לחוד,
הלילה הזה כולנו מסובים.

ג. שבכל הלילות מקצרים בסעודה,
הלילה הזה ליל שמורים.

ד. שבכל הלילות שיחתנו חולין,
הלילה הזה כולנו משיחין בשעבוד עמנו וגאולתו.

עבדים היינו לפרעה במצרים. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה,הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כולנו חכמים,כולנו נבונים,כולנו זקנים, כולנו יודעים את התורה – מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים,וכל המרבה לספר ביציאת מצרים,הרי זה משובח.

– ל י ל ש מ ו ר י ם –

עבדים היינו,עתה בני חורין.

כנגד ארבעה בנים דברה תורה.
אחד חכם,ואחד רשע ואחד תם,
ואחד שאינו יודע לשאול.

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר

וירד יעקב מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב. לא ירד יעקב להשתקע במצרים אלא לגור שם. שנאמר: ויאמרו אל פרעה: לגור בארץ באנו,כי אין מרעה לצאן,כי כבד הרעב בארץ כנען.

ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד ותמלא הארץ אותם. ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף,ויאמר אל עמו: הנה עם ישראל רב ועצום ממנו,הבה נתחכמה לו פן ירבה,והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו,ונלחם בנו ועלה מן הארץ. וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם,ויבן ערי מסכנות,את פיתום ואת רעמסס,וכאשר יענו אותו – כן ירבה וכן יפרוץ.

וכאשר יענו אותו –
כן ירבה וכן יפרוץ.

ויצו פרעה ביום ההוא את הנוגשים בעם ואת שוטריו לאמור: לא תוסיפון לתת תבן לעם ללבון הלבנים כתמול שלשום,הם ילכו וקוששו להם תבן,ואת מזכונת הלבנים אשר הם עושים תמול שלשום תשימו עליהם,לא תגרעו ממנו, כי נרפים הם,על כן הם צועקים לאמר - נלכה נזבחה לאלוהינו. תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר. ויצאו נוגשי העם ושוטריו ויאמרו אל העם לאמר: כה אמר פרעה,אינני נותן לכם תבן,אתם לכו קחו לכם תבן מאשר תמצאו כי אין נגרע מעבודתכם דבר.
ויפץ העם בכל ארץ מצרים לקושש קש לתבן. והנוגשים אצים לאמר: כלו מעשיכם דבר-יום ביומו,כאשר בהיות התבן. ויוכו שוטרי בני ישראל אשר שמו עליהם נוגשי פרעה לאמר: מדוע לא כליתם חקכם ללבון כתמול שלשום - גם תמול,גם היום. ויבואו שוטרי בני ישראל,ויצעקו אל פרעה לאמר: למה תעשה כה לעבדיך? תבן אין ניתן לעבדיך,ולבנים אומרים לנו עשו! ויאמר: נרפים אתם,על-כן אתם אומרים נלכה נזבחה ליהוה. ועתה, לכו עבדו ותבן לא ינתן לכם,ותוכן לבנים תתנו.

ויגדל משה ויצא אל אחיו בסבלותם. וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו, ויך את המצרי. וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרוג את משה. ויברח משה וישב בארץ מדין ויהי רועה את צאן יתרו.

וינהג משה את הצאן אחר המדבר וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל. ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר: אל תקרב הלום,של נעליך מעל רגליך,כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת-קודש הוא. ויאמר יי': ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים,ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו. כי ידעתי את מכאוביו. ועתה לכה והוצא את עמי.

-שלח את עמי!-

לך בוא מצרימה ובאת אל הנענים והאומללים,ואל הנאנחים והנדכאים,
ואמרת אליהם כי עבדים הם והם - לא ידעו,וכי גדול עניים וגדולים
מכאוביהם ונורא לחצם - והם לא יאמינו; ופקחת עיניהם בחוזק יד על
כל לחצם ועל עניים וגאלת אותם. ועם דב ימשך אחריך מקרב אחיך,אשר לא
ידעת ואשר לא ידעוך עוד,ומקרב כל העם מסביב אשר רע ומר להם,והיית
לאב-המון-אדם-דב ולראש שבטיו,ועשית מן התולעים - אדם, ומן האדם -
עם,ומעפרות חול - ארץ.
ואחר באו משה ואהרון ויאמרו אל פרעה: שלח את עמי! ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם. ויאמר משה לפרעה: עודך מסתולל בעמי לבלי שלחם? שלח את עמי! בפעם הזאת אני שולח את כל מגפותי אל לבך ובעמך בעבור תדע.
שלח את עמי! ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם.

ויהי בחצי הלילה,וה׳
הכה כל בכור בארץ מצרים,
מבכור פרעה היושב על כסאו,
עד בכור השבי אשר בבית הבור.

ויקם פרעה לילה,הוא וכל
עבדיו וכל מצרים.
ותהי צעקה גדולה במצרים,
כי אין בית אשר אין שם מת.

נא אמון,מברזל ציריך
שערים נתלשו בילל
תספרנה מכות מצרים
שעשו בך משפט בליל.

הכו בך אלות עשרת,
על אשם וצדיק ותם.
וזוכרה את לילות עשרת,
וראשון להם ליל הדם.

ויקרא פרעה למשה ולאהרון לילה
ויאמר: קומו צאו מתוך עמי.

קומו צאו מתוך עמי!

היום אתם יוצאים בחודש האביב!

ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש
ומצות על מרורים יאכלוהו. וככה
תאכלו אותו: מתניכם חגורים,
נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם,
ואכלתם אותו בחפזון.

היום אתם יוצאים בחודש האביב!

ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכתה.
כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד
מטף. וגם ערב רב עלה אתם וצאן
ובקר מקנה כבד מאוד.

היום אתם יוצאים בחודש האביב!

וישא העם את בצקו טרם יחמץ,
משארותם צרורות בשמלותם על שכמם,
ויאפו את הבצק אשר הוציאו
ממצרים עוגות מצות,כי לא חמץ,כי
גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה,
וגם צידה לא עשו להם.

היום אתם יוצאים בחודש האביב!

ויהי מקץ שלושים שנה וארבע מאות
שנה! ויהי בעצם היום הזה יצאו כל
צבאות ה׳ מארץ מצרים.

ב צ א ת

בצאת ישראל ממצרים
בית יעקב מעם לועז
היתה יהודה לקדשו,
ישראל ממשלותיו.

מה לך,הים כי תנוס
הירדן תסוב לאחור,
ההרים תרקדו כאילים,
גבעות - כבני צאן?

הים ראה וינוס
הירדן יסוג לאחור
ההרים רקדו כאילים,
גבעות - כבני צאן.

מלפני אדון חולי ארץ,
מלפני אלוה יעקב,
ההפכי הצור אגם מים,
חלמיש למעינו מים.

ז כ ו ר את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים.

ויוגד למלך מצרים כי ברח העם ויֵהָפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו:
מ.ה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו.

ויאסור את רכבו ואת עמו לקח עמו ויחזק ה׳ את לב פרעה מלך מצרים,
וירדוף אחרי בני ישראל.

ו ב נ י ישראל יוצאים ביד רמה

וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חונים על הים. ויט משה את ידו על
הים,ויולך ה׳ את הים ברוח קדים עזה כל הלילה. וישם את הים לחרבה
ויבקעו המים. ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה. והמים להם חומה
מימינם ומשמאלם. וירדפו מצרים ויבואו אחריהם. כל סוס פרעה רכבו
ופרשיו אל תוך הים.
ויהי באשמרת הבוקר ויט משה את ידו על הים; וישב הים לפנות בוקר לאיתנו
ומצרים נסים לקראתו; וינער ה׳ את מצרים בתוך הים; וישובו המים ויכסו
את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא נשאר בהם עד אחד.

ו ב נ י ישראל יוצאים ביד רמה.

ותקח מרים הנביאה אחות אהרון את התוף בידה. ותצאנה כל הנשים בתופים
ובמחולות. ותען להם מרים: שירו לה׳ כי גאה גאה,סוס ורכבו רמה בים.
אמר אויב ארדוף אשיג,אחלק שלל צללו כעופרת במים אדירים.

באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא:
מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה לפני.

ויסע משה את ישראל מים סוף,ויצאו אל מדבר שור וילכו שלושה ימים
במדבר ולא מצאו מים.

הים ראה וינוס

וילונו העם על משה לאמור: מה נשתה,תנו לנו מים ונשתה.

למה זה העליתנו ממצרים להמית אותי ואת בני ואת מקני בצמא.

ו מ ש ה הכה על צור

ויהי הם כמתאוננים רע באזני ה׳ והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה.וישובו
ויבכו גם בני ישראל ויאמרו:

ו י ל ו נ ו ...

מי יאכלנו בשר? זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם.
את הקישואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים.
ויִתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו.

ויסעו מאילים ויבואו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין. וילונו כל עדת בני ישראל על משה וא ועל אהרון במדבר ויאמרו אליהם בני ישראל: מי יתן מותנו ביד ה׳ בארץ מצרים! בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשובע. כי הוצאתם אותנו על המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב.

קומו,תועי מדבר,צאו מתוך השממה
עוד הדרך רב,עוד רבה המלחמה.
רב לכם לנוע,לנוד בערבה –
ולפניכם פרושה דרך גדולה,רחבה.
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים –
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.
אל-נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעבדותם מתו – נפסח על החללים.

ירקבו בקלונם סרוחים על צרורותם
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.
ימתק למו חלומם,חלום רב בצלים,
שומים,דודים מלאי בשר רבים
ועצומים. עוד היום או מחר יחלוק
רוח קדים עם העיט גופת אחרון
העבדים.

קומו איפוא נדים!עזבו את השממה!
אך,אל יעל קולכם,דרכו עוז בדממה
פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו.
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר:
לך! היום אל ארץ חדשה אתה עובר!

וישלח משה אנשים לחור את ארץ כנען. . ויאמר אליהם: עלו זה בנגב ועליתם את ההר,וראיתם את הארץ מה-היא, וישובו מתוך הארץ ויספרו ו ויאמרו: באנו את הארץ אשר שלחתנו,וגם זבת חלב ודבש היא – אפס כי עז העם היושב בארץ,והערים בצורות גדולות מאוד,וגם ילידי הענק ראינו שם. לא נוכל לעלות אל העם,כי חזק הוא ממנו.

ויהס כלב בן יפונה את העם אל משה ויאמרו: עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה!

א ר ץ זבת חלב ודבש

לפיכך חייבים אנחנו להודות,להלל,לשבח,לברך,לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלה.

הוציאנו מעבדות לחרות,מיגון לשמחה,מאבל ליום טוב,מאפלה לאור גדול ומשעבוד לגאולה ונאמר שירה חדשה הללויה.

ה ל ל ו י ה

(מוזגים כוס שניה)

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח. השתא אנו - לשנה הבאה כל בית ישראל בני חורין.

(ס ע ו ד ה)

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים מבית עבדים.

ז כ ו ר א ת א ש ר ע ש ה ל ך ע מ ל ק !

על דעת עיני שראו את השכול ועמסו זעקות על לבי השחוח, על דעת רחמי שהורוני למחול,עד באו ימים שאימו מלסלוח.
נדרתי הנדר: ל ז כ ו ר א ת ה כ ו ל , ודבר לא לשכוח.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו,אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

ולקחתי אתכם מן הגויים,וקיבצתי אתכם מכל הארצות,והבאתי אתכם אל אדמתכם,ונתתי לכם לב חדש, ורוח חדשה אתן בקרבכם. וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם.

מ ק ה ל ה

ישטפו פלגי הדמעות

יצאנו לשנות את פני העולם,לשים קץ לשיעבוד אדם באדם. והקץ נעוץ בחביון הדורות.
מתי נולדנו? בשעה שניצוץ כבוד ראשון הוצת בלב העבד!
מתי הרימונו את הדגל? בשעה שהתקומם המושפל הראשון נגד משפילו.
נולדנו עם הנץ החמה של האדם המשתחרר.
בכל מערכות האנושות לחרות שם היינו,בכל שדה-קטל של מדוכאים, בכל "יציאת מצרים" לכל העמים וכל הדורות.

ש ח ק י , ש ח ק י

עורי,עורי,לבשי עוזך,ציון! לבשי בגדי תפארתך,ירושלים! התנערי מעפר, קומי,בת-ציון! שאי סביב עיניך וראי,כולם נקבצו באו לך. בניך מרחוק יבואו.

מ ז ר ה   י ש ר א ל   י ק ב צ נ ו

ו ש מ ר ו   כ ר ו ע ה   ע ד ר ו ...

ציון,הלא תשאלי לשלום אסיריך,
דורשי שלומך,והם יתר עדרייך!
מים ומזרח,ומצפון ותימן,שלום
רחוק וקרוב שאי מכל עבריך.

בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים. אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רינה. הזורעים בדמעה ברינה יקצורו. הלוך ילך ובכה נושא משך-הזרע,בו יבוא ברינה נושא אלומותיו.

כפינו נשא אל מרום
בפינו תפילת השלום
על שדמה בכר,
על שיח בהר,
על שדה שהזהיב,
ביום שמש וזיו -
שאי ברכה,שאי ברכה!

שפתנו תפילה תדובב,
גחלת לוחשת בלב,
כי ציון על תלה,
תבנה ולתהילה,
ומכל קצות עולם
יעלו בני העם -
זו הברכה,זו הברכה!

על חומותיך,ירושלים הפקדתי שומרים. כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו.

קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה רם! הודע כי לך היום ואף לך לילה, שומרים הפקד לעירך, כל היום וכל הלילה, תאיר כאור יום חשכת לילה.

הנה ימים באים, ונגש חורש בקוצר, ודורך ענבים במושך הזרע, והטיפו ההרים עסיס, וכל ההרים תתמוגגנה, ושבתי את שבות עמי ישראל, ובנו ערים נשמות וישבו, ונטעו כרמים ושתו את יינם, ועשו גינות ואכלו את פריהם, ונטעתים על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם.

והטיפו ההרים עסיס

שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה,
משאת נפש כל נביא וכמיהת לב כל הוזה,
שחלום איני חולם ודמיון איני חוזה –
שאמת המחזה.

שראיתי במו עיני בנפול הזרע ביזרעאל
מידי קומץ אלמונים!
והנה אלומתם תתרומם ותתגדל –
למדינת ישראל.

פרינו רועש בגנים,
שרות שבלים את שירינו,
נפשנו – להבת עולה
מפרגי הניסן שבכר,
שיכורים מלטיפות הרוחות,
הלומי ריח מור אביבנו.
נאמץ בידים עזות
נתח-ארץ יקר.

חסל סידור פסח כהלכתו
כאשר זכינו לסדר אותו,
כן נזכה לעשותו,
וישראל ישכון לבטח
בארצו,
עובד אדמתו, אוכל מפריה
ונהנה מטובה.

חסל סידור פסח

שירה:

קרב פזורנו

אדיר במלוכה

אלי אתה

אחד מי יודע

אין אדיר

חד גדיא

אשרנו

והאר עינינו

קול רינה

ופרצת